

PŘÍPRAVA VELITELŮ A ŠTÁBŮ V TOMTO ROCE

V přípravě generálů, důstojníků a štábů vystupují v současné době do popředí tyto rozhodující úkoly:

1. **výrazná orientace na polní formy přípravy;**
2. **další zvyšování teoretických znalostí a praktických návyků při řízení dynamiky operace a boje.**

Pokládám proto za účelné tyto dva problémy blíže osvětlit a rozebrat.

Zvýšení úrovně polní přípravy velitelů a štábů je pro tento rok rozhodující. Tato orientace je umožněna současným zlepšujícím se stavem individuální teoretické přípravy. Polní příprava musí daleko účinněji zvýraznit základní úlohu a poslání armády i v jejím mírovém režimu, protože specifické rysy vojenského organismu lze vytvářet a upevňovat právě v polních podmínkách. Tyto jsou nejvhodnějším prostředím k formování charakteru a potřebných vlastností pro boj.

Jedním z hlavních úkolů v tomto smyslu bude soustředit pozornost na **rychlou a bezprostřední centralizaci velení** ihned po uvedení do bojové pohotovosti, opírající se o promyšleně organizovaný a ve stálé pohotovosti udržovaný systém spojení, který zabezpečí od samého začátku zahájení činnosti velitelů a štábů, základní propustnost rozkazů, nařízení a zpětných informací. Tento systém musí mít návaznost na jednotlivých stupních velení.

To vyžaduje, aby hlavní velitelské a štábní činnosti byly řešeny ve vzájemné posloupnosti času a stupně v metodicky sladěném cyklu.

Činnost štábů je třeba zvýraznit v **praktickém velení** podřízeným. V práci štábu je proto dnes nutné zvládnout zejména rychlý, centralizovaný **sběr informací**. Jejich kostru musí tvořit operační oddělení za oblast všech vlastních vojsk a zpravodajské oddělení za ucelenou oblast nepřítele. Přitom **cenná** je jen včasná, pravdivá a úplná informace doručená adresátovi. Tok informací a jejich vyhodnocování a další práce s nimi je nutné přizpůsobit této struktuře a vytvořit tak dvě finální složky pro shromažďování a další práci s informacemi.

V **rozhodovacím procesu** je nutné zvýraznit přijímání řešení na podkladě reálných kalkulací, rozpočtů a logických úvah. Je nutné osvojit si výpočty poměru sil na základě kvalitativního převodu, zvažovat v řešeních možnosti soustředěného použití jaderných zbraní k dovršení zvratu v poměru sil. Dále budeme prosazovat takové formy zpracování účelných **dokumentů pro velení**, které zkracují čas, usnadňují v nich orientaci a které lze výhodně používat i k utajenému velení vojskům. V plném rozsahu budeme proto podporovat (až do divize) používání **typizované dokumentace**.

Při přijímání rozhodnutí je nutné osvojit si takové formy práce, aby velitel byl schopen přijmout reálné rozhodnutí v pracovním neformálním postupu metodiky práce, zbavit tuto etapu činnosti strnulé, konvenční štábní metodiky, zvýraznit více individualitu velitele při volbě nejvhodnějšího, nestereotypního řešení.

Na druhé straně je nezbytné, aby štáb byl schopen pracovat v odpovídajících formách tohoto stylu práce — připravovat vtipné návrhy, řešení, všestranně propracovávat vnitřní součinnost a maximální pozornost zaměřit na realizaci rozhodnutí velitele.

U svazku a útvaru je třeba prohloubit **praktické návyky při činnosti v terénu**. Rozhodnutí i součinnost je účelné přenášet do terénu tehdy, kdy čas a charakter rozhodnutí to umožňuje a kdy uplatnění vůle velitele je názorné a bezprostřední.

Proces realizace rozhodnutí je nejzávažnější povinností štábů všech stupňů. V tomto smyslu štáby jako orgány velitele k realizaci jeho rozhodnutí dosud málo efektivně využíváme. Příčinou je nesprávná proporce v jejich činnosti, kdy těžiště úsilí není dosud obráceno k živému, praktickému velení.

I když se zlepšila **souběžnost plánování**, kterou jako základní princip je třeba dále prohlubovat, malá pozornost je věnována otázkám správného pochopení úkolu, schvalování rozhodnutí velitelů podřízených stupňů, živé osobní kontrole realizace klíčových opatření zabezpečujících splnění úkolu ve vojenských.

Štáby se obávají vyjíždět do vojsk k promyšlené **kontrolní činnosti**. Kontrolu je třeba organizovat centralizovaně, řídit ji a vyhodnocovat z jednoho místa. Odstraňování nedostatků na místě musí se stát rozhodující formou kontroly. Proto musíme věnovat pozornost kontrole nejen v oblasti organizační, ale zejména v obsahové.

Velení bude v převážné části, zejména v dynamice, závislé na dobře pracující a dovedně využívané spojovací soustavě. Proto povinností každého příslušníka štábu i velitelů všech stupňů je dokonale a samostatně využívat plných možností spojovací soustavy a všech pojítek ať již na velitelských stanovištích, v bojových vozidlech nebo vrtulnících, při současném zvládnutí rychlého použití

všech prostředků utajeného velení. K tomu plně využijeme všech nácviků i jiných forem zaměstnání, kde lze pracovat se spojovací technikou. Postupně chceme dosáhnout toho, aby i důstojníci byli schopni uskutečnit hovory při rádiovém rušení a zvládli technicky a provozně opatření k zvýšení bezpečnosti a odolnosti rádiového provozu.

Nyní k režimu velitelských stanovišť.

Pokládám za správné, aby zpřísnění režimu života na VS bylo jedním z úkolů, který se musí stát trvalým návykem všech pracovníků štábů na všech stupních. Praxe ukazuje, že vytvoření takového prostředí, které by ulehčovalo práci, zvyšovalo odolnost míst velení a zabezpečovalo pevnost velení, vyžaduje nesmírného úsilí, které je však pro velení velmi neefektivní a které v dalším musí být nahrazeno pevnými návyky všech příslušníků na VS.

O která opatření jde?

Především zdokonalit **rozmísťování velitelských stanovišť**. Zde pokládám za závažné přehodnotit dosavadní praxi, kdy VS zaujímáme zásadně v lesích, často s obtížnými výjezdy a složitou ochranou. Bude správnější vyhýbat se rozsáhlým lesním komplexům a hledat možnosti rozmísťování v osadách přiměřené velikosti (nebo i v několika osadách — zejména na armádním stupni).

Osada zvyšuje odolnost (sklepy jako pracoviště), zlepšuje maskovací podmínky, vytváří lepší předpoklady pro zabezpečení všeho druhu, zvyšuje odolnost proti požárům, umožňuje rychlejší výjezd a manévr.

I když v míru jsou určité potíže v utajení práce, přesto je nutné, aby štáby získaly potřebné návyky o způsobu práce i na VS umístěných v osadách nebo kombinovaným způsobem.

Při rozmísťování je účelné vytvářet **skupinová pracoviště**, která jsou svojí činností a způsobem práce podobná, nebo blízká; zlepšuje se tím vnitřní součinnost, ale i ochrana, utajení a ženíjní budování.

S větší pozorností je třeba řešit též **maskování, ženíjní budování a všestranné zabezpečení míst velení**. Je si třeba uvědomit, že místa velení od divize výše jsou jedním z vážných objektů jaderného napadení. A této skutečnosti dosud neodpovídá jejich režim.

Dorešit je třeba zejména maskování rádiového provozu, zvláště na armádním stupni velení a v dynamice boje i na nižších stupních. Poznatky z rádiového průzkumu v míru i zkušenosti ze cvičení ukazují, že místa velení od stupně divize lze trvale sledovat, a výsledky rádiového průzkumu dávají dobrý podklad pro doplňkový průzkum cíle. Proto je nutné i technicky zabezpečit, aby rádiový průzkum byl dezorientován vhodným rozmísťováním stanic v provozu mimo VS společně s vhodně řešeným rádiovým klamáním nepřítel.

S větší intenzitou je třeba na VS využít ženíjní práce k zvýšení jejich odolnosti. Suponované budování úkrytů a kopů pro techniku je třeba nahradit plným využitím ženíjní techniky vestavbou typizovaných i jiných úkrytů. Bude také třeba více používat trhavin k urychlení zemních prací.

Dále je třeba docenit organizaci **zabezpečení bojové činnosti** na místech velení.

Předimenzovaný provoz na jednotlivých místech velení vede k trvalému snižování bdělosti, ztrácí se možnost kontroly nad pohybem osob na VS, který v praxi není omezen. Důsledně není oddělen pracovní štáb od prvků a skupin zabezpečení. To umožňuje snadnou činnost zpravodajských orgánů nepřítel a usnadňuje diverzi. Proto je nutné zavést pevný systém nejen u pracovišť

velitele, ale vytvořením několika obvodů obrany, kontrolních prvků skupin a uzlů na místech velení a využitím technických prostředků kontroly zavést do práce VS větší bezpečnost a zvýšit utajení.

Na místech velení je nutné dořešit i **protitankovou obranu**, zlepšit PVO vydělováním aktivních prostředků a volbou umísťování VS a v neposlední řadě, kromě trvalé organizace aktivních a pasívních opatření OPZHN, řešit i protipožární ochranu.

Zlepšení režimu na VS vyžaduje důslednou dělbu práce mezi jednotkami zabezpečení, dosáhnout u většiny z nich dvojí odbornosti a možnosti všestrannějšího použití k zabezpečení místa velení. Je nutné dále snižovat neefektivní počty osob i bojové techniky.

V dynamice boje je nutné se zaměřit na procvičování nepřetržitosti velení **při přemísťování míst velení** a najít správné místo velitele na nich v této etapě.

Praxe ukazuje, že se zahájením dynamiky boje se podstatně mění charakter míst velení. Velitelé s hlavními funkcionáři většinou trvale přecházejí na PVS; VS tím ztrácí na významu, stává se z něj těžkopádný přívěšek, který je opožděně informován, nepodílí se na velení a stává se brzdou operativního řízení vojsk.

To často pramení z nereálného způsobu rozehry situace, která umožňuje tuto praxi. VS je hlavním místem velení a proto tento charakter mít zejména v dynamice boje. To ovšem vyžaduje, aby nebylo těžkopádné, zbavilo se týlového zabezpečovacího sledu, stalo se operativním prvkem nezbytného počtu pracujících funkcionářů, kteří jsou vybaveni spojovacími prostředky pro komplexní velení do celé sestavy k nadřízenému a sousedům. Přitom se nesmí odtrhnout od vojsk, ale udržovat s nimi kontakt.

Velitel může podle potřeby vyjet k řešení závažných otázek do „bojového sledu“, zpravidla na VS podřízených útvarů, kde jeho pomoc divizními prostředky bude reálnější, nebo i na PVS, bude-li nutné centralizovat činnost několika prvků bojové sestavy. Zde se uplatní nejlépe přesun malé skupiny vrtulníky, vybavenými spojovacími prostředky.

Je třeba též zdokonalovat **techniku přemísťování míst velení**, zejména na operačním stupni, s maximálním zkracováním naplně produktivní doby velení. K tomu bude nutné si osvojit techniku přeletu operačních skupin na nově zřízená a technicky zabezpečená pracoviště a naučit se plně využívat velitelských vrtulníků Mi-4 ke kontrole plnění úkolů, k velení, k operativnímu zásahu velitele na rozhodující místo boje.

Na každém stupni je nutné propracovat a osvojit si **systém zabezpečení velení při vyřazení VS** — přenesením povinností na TVS a jeho vhodným doplněním a reorganizací a nacvičit opatření ve prospěch obnovení velení u vyřazeného podřízeného stupně. Zde je vhodné operativně obnovovat velení z kádru i spojovací techniky vlastního PVS a přecházet dočasně na dvě místa velení.

Ve zpravodajské činnosti je nezbytné dále výrazně posilovat funkci **centralizovaného průzkumu**, řízeného a koordinovaného z jednoho centra — zpravodajského oddělení. Této zásadě je třeba podřídit odborné prvky průzkumu druhů vojsk a dosáhnout tak kvalitnějšího vyhodnocení, objektivnějších závěrů a konkrétnějších podkladů, zejména pro plánování použití jaderných zbraní.

To jsou zásadní úkoly zabezpečující zlepšení techniky velení vojskům. Jejich splnění vyžaduje, aby si štáby dokonale ujasnily, rozpracovaly a v praxi si je

ověřily s využitím technických prostředků a pravidelnými, náročnými nácviky si je osvojily natolik, aby veškeré úsilí mohly soustředit na **obsahovou stránku** rozhodovacích procesů.

Obsahové zaměření přípravy generálů, důstojníků a štábů musí důsledněji vycházet z doktrinálních principů rozpracovávaného **obraného systému**. Při osvojování si nových zásad velení na teritoriu musí být v plném rozsahu preferováno velení polním vojskům, tvořícím základ a kostru našich ozbrojených sil.

Zatímco v předcházejících letech byly postupně procvičovány různé varianty přípravy a zahájení operací, v tomto roce bude nutné obsahové těžiště soustředit na dynamiku operace a tak zvládnout nejnáročnější činnost štábů.

Přitom je nutné respektovat plně zvláštnosti, úkoly a místo našich vojsk, jejich síly a prostředky, možnosti pravděpodobného nepřítele i zvláštnosti terénu.

Bude účelnější, abychom většinu činnosti v tomto směru zaměřili na období **vedení operací** a boje na úkor zbytečně rozsáhlých plánovacích období, kde jsme dosáhli již uspokojujících výsledků.

To dá možnost v přípravě velitelů zvýraznit takové prvky, jako je manévrový charakter operací, obnovování úderných uskupení spojených s rozsáhlým přeskupováním z hloubky i podél fronty, nahrazování vyřazených vojsk, vedení operací v rozsáhlých zamořených a zatarasených prostorech po značných ztrátách, po úderech jaderných a chemických zbraní i hromadného použití NAPALMU nepřitelem. Vést operaci a boj v krajních možnostech bojové techniky a po vyčerpání materiálu, což plně odpovídá úpornosti ozbrojeného zápasu.

Výrazněji musíme odrazit zvláštnosti **horského a zalesněného terénu**, které dávají činnosti vojsk odlišnou kvalitu. Takový boj vyžaduje řešit řadu praktických opatření, umožňujících dosažení reálných temp, širší manévrování vojsky, palbou, rozsáhlejší použití taktických výsadek a účelného využití ženijních sil. Mimořádný význam má zde spolehlivá PVO, zejména proti nízkým cílům, jejíž zvládnutí musí být součástí výcviku a přípravy štábů a vojsk všech stupňů. Dovedné využívání prostředků vzdušného radiotechnického průzkumu musí být bezprostředně spojováno s vedením účinných paleb, skrytým rozptýlením, dovedným maskováním i ženijním budováním terénu.

Dynamika boje vyžaduje věnovat zvláštní pozornost **odrážení silných protiúderů nepřítele**, uskutečňovaných z chodu do odkrytých boků křídel operačních a bojových sestav. Zvládnout boj s takovými portiuđernými uskupeními vyžaduje iniciativní a soustředěné využití sil a prostředků k jeho systematickému ničení na přístupech, při jeho rozvinování, v průběhu boje s prvními i druhými sledy i rychlé zakončování jeho zničení v těsné součinnosti se sousedy, bez ztrát operačního tempa útoku na rozhodujících směrech.

Hlavním prostředkem zde musí být dovedné použití **skupinových jaderných úderů**, jejich sladění mezi raketovým vojskem a letectvem, rozdělení a volba vhodných cílů pro letectvo i sladění s činností výsadek, vysazených k přehrazení důležitých prostorů na směrech protiúderu. Při příchodu do prostoru bojové činnosti prvních sledů je třeba mimořádnou pozornost věnovat organizovanému boji s obrněnými cíli nepřítele (tanky, OT, šhd) s plným využitím palebných možností nových prostředků boje s tanky, zařazených do sestav motostřeleckých pluků a svazků. Účinně sladit jejich palbu s údery letectva,

palbami dělostřelectva a přirozenými i umělými zátarasy je náročným úkolem našich štábů.

Formy odrazení protiúderů musí být více **dynamické**, neopírat se jen o pozici obranné prvky, ale především o jejich účinný manévry, odpovídající záměrům použití jaderných zbraní a aktivnímu zasazení záloh. Protiúder nepříteli vždy přinese s sebou daleko pohyblivější frontu, povede často k rozbití její celistvosti, odkryje sestavu a často vyjde a bude ohrožovat vážné objekty sestavy vojsk frontu i armády, včetně raketových vojsk a týlů.

Právě procvičováním takových stressových situací „na bojišti“ můžeme lépe informovat velitelské vlastnosti jako je rozhodnost, smělost, iniciativa, chytrost a vtipnost řešení, odpovědnost i umění nést zdravé riziko. Cvičení a přípravu je třeba zbavit šablony, donutit velitele a štáby k samostatnější tvůrčí činnosti.

Další pozornost je třeba věnovat zvládnutí **přechodu přes velké vodní překážky**. Dovedně využití nové bojové techniky v tomto směru vyžaduje osvojit si potřebné znalosti štábu. Za základní formu je nutné i nadále považovat násilný přechod **vodního toku z chodu** s použitím plovoucích OT, jízdou tanků pod vodou, využitím nových pontonových souprav (PMS), útvarů a jednotek pásových samohybných soulodí. Přitom věnovat pozornost současné organizaci a plánování přechodu dvou vodních toků v těsné časové návaznosti s širokým manévrem přepravních prostředků.

Nebojme se procvičovat i takové varianty, jako je **přechod vodního toku po odrazení** pokusů nepřitelem o jeho ovládnutí z chodu, nebo i v divizním stupni řešit takové varianty, jako je dočasný **vynucený odchod** za dříve ovládnutou vodní překážku. Tím dát velitelům i štábům jasnou představu o značné organizační složitosti a náročnosti takovéhoto varianty boje.

Na všech stupních velení je nutné zlepšit **řízení pohybu na bojišti**, a to od operačního stupně až po taktickou činnost nejmenších jednotek. Řízení pohybu vojsk, druhých sledů, záloh, týlů, nových přicházejících sil je přesně koordinovaný proces, spadající do operační oblasti a vyžadující přesnou centralizaci.

Všechny závěry je nutné opírat o solidní **znalosti pravděpodobného nepřítel**e. Jeho organizace, techniky a způsobů vedení operace.

Je třeba skoncovat s podceňováním jeho možností, zejména v průběhu operace, reálně hodnotit jeho možné ztráty, ale i ztráty, které vlastní vojska mohou jeho činností utrpět. Zde nebereme dvě měřítka. Je třeba počítat s aktivním nepřitelem, který má cílevědomý zámysl, postavený na reálných předpokladech. Jen tak se naučíme lépe rozebírat v jeho silných a slabých stránkách a dovedně jich využívat.

Dále je nezbytné prohlubovat těsnou **součinnost pozemních vojsk s frontovým letectvem** na základě reálných možností jeho bojové techniky a úrovně přípravy. Od formálního úkolování letectva musíme přejít na přesné formulace konkrétních úkolů, sladovat je s bojovou činností vojsk a vytvářet uvnitř operačních štábů lepší podmínky pro koordinaci sil a prostředků průzkumu, aktivního úderu, PVO, manévru i dalších. Nazrává již doba, kdy je třeba získávat i poznatky o možnostech a způsobech použití **vojskového letectva**, jako dalšího druhu vojsk pozemních sil. Jeho široké možnosti je třeba ve všech variantách studovat, výhodně využívat a osvojit si potřebné návyky.

Bojovou činnost musíme vést při řešení komplexních otázek **materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení**.

Trvale narůstá počet, různorodost a kvalita **techniky** na bojišti, jejíž plná použitelnost je jedním z důležitých měřítek bojeschopnosti vojsk. Proto je nutné v jednotě operačního a bojového rozhodnutí řešit a trvale sledovat technickou, materiální a zdravotnickou situaci.

Více musíme prosazovat v polní praxi **centralizovaný technický úsek** a jeho bojovou koordinaci.

Stejně tak součástí každého řešení se musí stát i složitost a **napjatost v materiální situaci**, jejíž podcenění se nezbytně odráží ve ztrátě bojeschopnosti i iniciativy. Takové situace jsou pak pro podřízené výrazným poučením. Jen tak dostaneme na potřebnou úroveň úzkou součinnost vševojskových a týlových štábů, vynutíme, aby velitelé řešili neformálně týlové zabezpečení vojsk, aby týl zvýraznil svůj význam ve vytváření podmínek pro úspěšný boj.

Více pozornosti je třeba věnovat též organizaci **zdravotnického zabezpečení**. Při operačních cvičeních se na rozdíl od reálné potřeby tato oblast často podceňuje. Zejména v našich podmínkách omezených kádrových možností je třeba dosáhnout maximálně rychlé návratnosti vojáků do boje, čemuž musí plně odpovídat dokonalá organizace a plynulý chod zdravotnické služby, vycházející z reálné situace. Při řešení úkolů zdravotnického zabezpečení je nutné dále propracovat i otázky psychologické prevence, protišokových opatření u zasažených vojsk a v neposlední řadě řešit i zvláštnosti zdravotnického zabezpečení při hromadném používání NAPALMU nepřítelům.

Nejvýraznější změny v reorganizaci vojsk, která výrazněji zvýšila bojovou hodnotu svazků, se týkají **motostřeleckého pluku**. Tím, že msp dostává nové typy OT, výrazně se zesiluje hodnota organického dělostřelectva v pluku i v praporech, zvyšuje se schopnost vést boj s tanky nepřítele, msp dostává charakter útvaru schopného vést samostatně bojovou činnost.

Dovedně organizovat boj dnešního msp je nanejvýš náročné a snese srovnání dřívějšího brigádního stupně a v některých směrech jej i předčí. Tuto skutečnost si musíme plně uvědomovat a metodikou i obsahovostí výcviku vytvořit reálné podmínky pro zabezpečení jejich plné stmelivosti a sladivosti.

Dalším, specifickým problémem v tomto roce je potřeba podstatného zkvalitnění úrovně **vytváření štábů**. K jejich přípravě je třeba přistoupit s maximální diferencovaností. Přísně v náročnosti i intenzitě odlišit charakter štábů. Volit postupné formy a metody jejich přípravy, od jednoduchých dílčích štábních nácviků, přes komplexní nácviky, válečné hry, jednostupňové VŠC, více-
stupňové VŠC i ověřit velení při některých vojskových cvičeních (po vyřazení kádrových štábů na určité období).

Úkoly roku jsou náročné. Formy splnění rozmanitější. O výsledcích však bude rozhodovat každý z nás.

Domnívám se, že jednou z podmínek úspěchu je i dovést se správně orientovat, co v dané etapě je hlavní a najít správný vztah k svým úkolům.